

Troels Bak Stensgaards prædiken 17. søndag efter trinitatis

Taler

Troels Bak Stensgaard
Sognepræst

Dato

12. oktober 2025

Sted

Vestervang Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Lukasevangeliet kapitel 14, vers 1-11

1

Kære menighed!

Jeg vil i dag begynde med at fortælle jer om en af mine yndlingsbørnebøger, som
5 er skrevet i 1973 af den tyske forfatter Michael Ende. Bogen hedder ”Momo
eller den sælsomme historie om tidstyvene og om barnet, der bragte dem stjalne
tid tilbage til menneske.”

Momo er pige på måske en 10 eller 12 år, som er løbet væk fra et børnehjem og
10 har slået sig ned i en gammel ruin i en skov uden for en by. Her får hun hurtigt
venner, for når børnene i byen kommer ud til Momo, leger de de mest
fantastiske lege, så de glemmer tid og sted. De leger f.eks., at ruinen er
ekspeditionsskibet Argo, og at de er draget på togt til ukendte farvande for at
finde den vandrende orkan. Men det er aldrig Momo, som siger, hvad de skal
15 lege. Momo lytter bare på sin helt egen nærværende måde, hvilket får børnene til
at lytte til deres eget hjerte og til hinanden og til selv at bruge deres fantasi.

”Gå hen til Momo”, begynder de voksne snart at sige til hinanden, når de er
stressede eller har andre problemer. For Momo lytter, så selv voksne ikke kan
20 lade være med at fortælle hende om deres inderste drømme og længsler, og på
den måde bliver de klogere på sig selv og får det bedre.

Men så dukker de grå herrer op, som har grå jakkesæt, grå biler, grå cigarer og grå
hatte.

25

Man skal spare på tiden og ikke bruge den på pjat, men putte den i tidssparekassen, så får man til sidst mere tid, siger de grå mænd, som i virkeligheden er uhyrer, der lever af menneskers tid.

30

De voksne får derfor travlt med at spare på tiden. De arbejder hele tiden. Men jo mere folk skynder sig, desto mindre tid får de. De tjener flere penge, men deres liv bliver fattigt – fattigt på glæde.

35 Og selvfølgelig går det især ud over børnene, eller som der står i bogen:

”Vi må gøre noget”, hed det nu, . . . ”I stedet for at forberede vore børn til denne nye verden, tillader vi stadig, at mange af dem lader år efter år af deres kostbare tid gå til spilde med nyttesløse lege. Det er en skændsel for vor civilisation og en
40 forbrydelse mod den fremtidige menneskehed!” . . . Nu blev der oprettet såkaldte >>børnedepoter<< i alle byens kvarterer. Det var store huse, hvor man måtte aflevere alle de børn, ingen havde tid til at tage sig af, for så at hente dem igen, når det lod sig gøre. . . . Deres lege blev bestemt af de ansvarlige, der havde opsynet med dem, og det var altid lege, der kunne bibringe dem noget nyttigt.
45 Ganske vist mistede børnene også noget på den måde, nemlig glæden, begejstringen og drømmene. Lidt efter lidt blev børnene som små tidssparere.”

Sådan skrev Michael Ende for mere end et halvt århundrede siden, men I må selv læse bogen, og helst højt for børn, hvis I vil vide, hvordan barnet Momo ved
50 hjælp af troldmanden og tidsmesteren Hora, som er en langsom skildpadde med det skønne navn Kassiopeia, bringer den stjålne tid tilbage til menneskene i denne eventyrlige, men også højaktuelle børnebog. For de grå herres tidstyveri er endnu mere udbredt i dag, end da far var dreng, nu hvor vi har fået nye fænomener som konkurrencestaten, heldagsskolen og det grænseløse
55 arbejdsmarked, og hvor ikke mindst computerne og telefonerne er blevet store tidsrøvere, og hvor vi bekymrer os endnu mere end dengang for fremtiden eller for alt det, som vi skal nå, inden det bliver for sent.

En måde, hvorpå vi kan måske selv kan tage noget af den stjålne tid tilbage, er at
60 blive bedre til komme helligdagen eller hviledagen i hu. Hvilket vi passende kan overveje i dag, hvor vi i evangeliet hører, at Jesu deltager i et sabbatsmåltid hjemme hos en af farisæerne.

For bemærk: Jesus ophævede ikke sabbatten, og de allerførste kristne, som var

jøder, fejrede fortsat sabbatten i synagogen med deres jødiske landsmænd. Da de kristne blev udelukkede fra synagogerne, begyndte de så i stedet for at mødes før arbejdstidens begyndelse og efter fyraften på den første dag i ugen, som jo var den dag, hvor Kristus var opstået, for at bede og takke for frelsen i Kristus og for at lytte til de hellige skrifter og spise det fælles 'kærlighedsmåltid', som med tiden blev til vores nadver. Men det var først, da kristendommen blev statsreligion i det 4. århundrede, at søndagen i Romerriget blev en officiel helligdag i stedet for de mange forskellige og ofte lokale helligdage som den jødiske sabbat og de hedenske festdage.

Vi kristne har derfor i høj grad glemt, hvad sabbatten betyder i Det gamle Testamente og for jøderne den dag i dag, og hvad vi kan lære af det. Og der er vel at mærke to helt forskellige begrundelser for sabbatten i Det gamle Testamente. Den ene og mest velkendte begrundelse er, at Gud ifølge den bibelske skabelsesberetning selv hvilede på den syvende dag. Derfor er det Guds egen hvile og Guds egen glæde over skaberværket, som han vil give mennesket del i på sabbatten eller hviledagen.

Når vi i den første læsning fra alteret i dag, fra Salme 19 i Det gamle Testamente, hører, at solen og himmelhvælving eller stjernerne beretter om Guds værk, så er det netop et stærkt poetisk udtryk for dette grundlæggende i Det gamle Testamente: Solen, månerne og stjernerne er ikke som i de andre gamle mellemøstlige kulturer guder eller fjendtlige og destruktive kræfter, som Gud hele tiden må holde i ave, og som menneskene hele tiden skal vare sig for. Himmellegemerne er ifølge bibelen blot en slags lamper, som Gud har skabt og sat på himlen, så vi mennesker kan skelne dag fra nat og beregne årstidernes gang. Verden er nemlig skabt godt, og er ikke i onde kræfters vold, selv om der findes ondt i verden.

Derfor er Gud ifølge Det gamle Testamente heller ikke en kontrolfreak eller en arbejdsnarkoman, men sætter en hel dag om ugen af til bare at hvile og nyde sit værk i tillid til, at hans skaberværk er godt og fuldendt og ikke behøver Guds konstante tilsyn eller moderne udtrykt: supervision og monitorering af de dovne eller asociale og uregerlige i klassen eller på arbejdsmarkedet.

Derfor skal vi også blive bedre til at slippe tøjlerne ved at komme hviledagen i hu og lade os fylde af Guds fred og glæde.

105 Sådan er sabbatten udtryk for, at vi skal lade Gud være Gud og blive bedre til at nyde den verden, som han har skabt. Vi behøver ikke hele tiden forsøge at yde noget dertil eller konstant at forbedre verden eller vort eget liv.

Den anden og måske mindre kendte begrundelse for sabbatten i Det gamle
110 Testamente fremgår f.eks. af udgaven af de ti bud i Femte Mosebog, hvor der står: ”Husk på, at du selv var træl i Egypten, og at Herren din Gud førte dig ud derfra. med stærk hånd og løftet arm. Derfor har Herren din Gud befalet dig at fejre sabbatsdagen.”

115 Israellitterne havde været slaver i Egypten og måtte da under slavefogedernes opsyn arbejde konstant for at sikre Faraoen hans velstand. De havde været en del af et samfundsmaskineri, hvor menneskers værdi var lig med deres værdi på arbejdsmarkedet. Men Gud havde befriet israelitterne fra dette brutale rotteræs af et samfund, og ovenikøbet givet dem sabbatten, for at de aldrig skulle
120 glemme, at hvor forskellige vi mennesker end er, og hvor forskellige roller vi end indtager i samfundspyramiden, så er vi alle stillet lige i det forhold, at vi alle, store som små, rige som fattige, har brug for hvile.

Derfor understreges det gang på gang i Det gamle Testamente, at sabbatshvilen
125 også skal gælde for de fremmede og for israelitternes egne trælle, ja selv for deres husdyr.

Derfor er sabbatten det helt centrale af de ti bud, som ligesom holder de to
130 tavler med de ti bud sammen, altså forpligtelserne mod Gud og medmennesket.

Derfor ophævede Jesus ikke sabbatten. Det er jo netop den dag, der holder mennesket fast på, at det skal elske Gud og sit medmenneske som sig selv.

Derimod helbredte Jesus ifølge dagens evangelium for øjnene af farisæerne en
135 syg mand på sabbatten.

Farisæerne syntes, at han dermed brød sabbatshvilen, for manden med væskeansamlingerne i sin krop var ikke kritisk syg, og han kunne lige så godt være helbredt dagen efter.

140 Det er i sig selv også rigtigt, og hvis vi selv blot har influenza eller en anden hverken akut livstruende eller smertefuld sygdom, kræver vi jo heller ikke, at

lægen skal kommende rendende på en søndag.

145

Men farisæerne kunne ikke føle bare den mindste glæde ved at se den syge mand mirakuløst blive rask for deres øjne. Selv om de selvfølgelig, som Jesus påpeger, gerne ville have brudt sabbatshvilen, hvis det havde været for at hjælpe en af deres egne okser eller børn op af en brønd.

150

Derfor helbredte Jesus manden for at sige til dem og til os, at ja, du skal komme hviledagen i hu og gøre dig åndeligt umage ved f.eks. at gå i synagogen på sabbatten eller i kirke hver søndag for at høre Guds ord. Men du kan ikke gøre dette uden at overbebyrde dig selv og uden at ende i hykleri, hvis du ikke
155 samtidigt kan glæde dig over Guds gode skaberværk eller over en syg mands uventede helbredelse, og hvis du ikke indser, at du dybest set selv er som denne syge mand, og dvs. intet godt har, som du ikke har fået og skylder at dele med andre og glæde andre med.

160 Hvilket for mig at se også er pointen i den anden del af dagens evangelium, som jeg for selv at komme hviledagen i hu dog kun kort vil komme ind på i dag.

For da Jesus bemærker, at de indbudte til sabbatmåltidet i farisæerens hus udvælger sig de øverste pladser, fortæller han dem en lignelse: Når I inviteres til
165 bryllup, så sæt jer ikke øverst ved bordet, men på den nederste plads, opfordrer ham dem til.

For: ”Enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes”.

170

Det handler ikke om at gøre sig til ved at spille ydmyg eller om at gøre sig selv lille i udvendig og falsk forstand.

Det handler om, at hvis vi overfor Gud virkelig kan sige ”tak” eller ”alt af nåde”,
175 og hvis vi kommer hviledagen i hu og tør overlade ansvaret for verdens gang og vort eget liv til Gud på denne dag, så har vi ikke længere behov for at hæve os over andre eller for at regne os selv for bedre end andre.

Det handler om at indse sin egen synd og ufuldkommenhed, om at vedkende sig
180 sit eget behov for hvile, men også for nåde og barmhjertighed.

185 Det handler om erfaringen af virkelig at blive hørt, fordi Gud giver sig tid til at lytte til os, sådan som vi er, og ikke sådan som vi burde være. Ligesom Momo lytter til både voksne og børn i Michael Endes roman.

190 For så kan vi også høre evangeliets forjættende ord som et ord til os selv: ”Min ven, sæt dig højere op!” Og så går vi måske op til værtens eget bord, hvor vi symbolsk altid knæler, fordi alle gæsterne dér sidder nederst eller lige lavt. Fordi ophøjelsen – eller livets sande herlighed – ikke er at rage op over de andre, men at få lov til at være med ved det bord, hvor værten giver gæsten del i sig selv. Fordi vi dér erfarer, hvad vores apostel Paulus skrev i dagens lektie, i brevet til menigheden i Efesos, at vi ”jo også blev kaldet til ét håb, én Herre, én tro, én dåb, én Gud og alles fader, som er over alle, gennem alle og i alle.”

195 Amen.

Kilde

200 Manuskript taget fra www.vestervangkirke.dk med tilladelse fra udgiver

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

17. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

205 **URI**

<https://www.dansketaler.dk/tale/troels-bak-stensgaards-praediken-17-sondag-efter-trinitatis>

210

215

220